

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XVII. De martyribus quorum Justinus in suis libris mentionem facit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

μηδ' ἐν Πίσιαια, εἰδέναι ὑμᾶς βέλομαι. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, εἰ μὴ ἀννήχθησαν ὑμῖν αἰ κοινώνια τῶν λόγων, ἔτοιμ' ἔχ' ἕφ' ὑμῶν κοιναίνειν τῶν ἐρωτήσεων πάλιν βασιλικὸν δὲ ἂν καὶ τὸ εἶδος εἴη. εἰ δ' ἔτι καὶ ἐγνώθησαν ὑμῖν αἰ ἐρωτήσεις μου καὶ αἰ ἐπεικὲς ἀποκρίσεις, φανεροὶ ὑμῖν ἔσιν, ὅτι ἐδ' ἐν τῶν ἡμετέρων ἐπίσταται ἢ εἰ ἐπίσταται, διὰ τὰς ἀκρίβεις ἃ οὐ τοιαῦτα λέγειν, ὡς πρῶτον ἐφίλω, ἔφίλωσοφ' ἔφίλω, ἀλλὰ φιλόδοξ' ἔφίλω ἀνὴρ δὲ εἰκνύται. ὅς γε μηδ' ἐν τῷ Σακραλικὸν ἀξίερασον ἐν ὑμᾶ. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Γεσί' ἔφίλω. ὅτι δ' ἔτι τὴν αὐτὴν περὶ ἧσιν περὶ τὴν Κρίσκει' ἔφίλω συσχυδαθεῖς ἐτελειώθη, Ταπανὸς ἀνὴρ τὸν πρῶτον αὐτῶν βίον σοφιστεύσας ἐν τοῖς ἐλλήνων μαθήμασι, καὶ δόξαν ἐσμικρὰν ἐν αὐτοῖς ἀπεννεμέθη. πλεία τε συγγραμμάτων αὐτῶν καλλίων μνημεῖα, ἐν τῶν πρὸς ἑλλήνας ἰσορῆσι λέγων ὡδ' ἐπὶ καὶ ὁ θαυμασιώτατ' ἔφίλω ἔφίλω ὀρθῶς ἔξεφώνησεν, εἰκνέται τὰς προερμηδύας λησάεις. εἰτ' ἐπειπὼν ἵνα αὐτῶν φιλοσόφων, ἐπιλέγεταῦτα κρίσκεις γουῶ ὁ ἐνεοπτεύσας τῇ μεγάλῃ πόλει, παιδερασία μὲν πάντας ὑπερήνεγκε φιλαργυρία δὲ πάντων προσεχῆς ἦν. θανάτῳ δ' ὁ καταφρονηεὶ συμβεβληθὼν, ἔτασ αὐτὸς ἐδ' ἐδ' ἔπει τὸν θάνατον, ὡς καὶ Γεσί' ἔφίλω καθάπερ μεγάλῳ κακῶ, τῷ θανάτῳ αὐτῶν αὐτῶν πρᾶγμα εἰσάσας διότι κηρύττων τὴν ἀλήθειαν, λιχνης τὰς φιλοσόφους καὶ ἀπασιῶνας ἔξεπείχε. καὶ τὸ μὲν κατὰ Γεσί' ἔφίλω μαρτύριον τοιαύτην εἴληχε τὴν αἰτίαν.

A posuissē, deprehendisse illum revera nihil scire. Atque ut sciatis à me verum dici, paratus sum, si forte disputationes illæ ad vestram notitiam non pervenerunt, coram vobis interrogationes iterum proponere. Neque id ab Imperatoria Majestate alienum fuerit. Si verò cum interrogationes meas, tum illius responsiones ad aures vestras pervenerunt, perspicuum vobis est, illum in religione nostra profus nihil scire. Aut si scit ille quidem, sed propter auditores eloqui non audeat, nequaquam Philosophus ut antea dixi, sed popularis aures captator esse deprehenditur, quippe qui pulcherrimum illud Socratis dictum parvi faciat: Nullum esse veritati antefendum virum. Haec tenus Justinus. Quem quidem, sicut ipse praedixerat, structis à Crescente infidiis, martyrio esse coronatum Tatianus vir qui primo aetatis suae tempore Rhetoricam docens, in Gentilium disciplinis summa cum laude versatus est, & qui plurima ingenii sui monumenta posteris reliquit, in libro adversus gentes testatur his verbis: Etenim Justinus vir omnium admiratione dignissimus, eos latronibus similes esse dixit. Pauca deinde interlocutus de Philosophis, haec subiungit: Crescentis quidem qui in urbe Roma nidulum suum fixerat, aedis puorum amoribus, & avaritiae supra omnes mortales deditus fuit. Et qui alios hortabatur ut mortem contemnerent, ipse tantopere eam formidabat, ut Justino tanquam gravissimum malum mortem concinnaverit, eo quod ille veritatem praedicans, Philosophos helluones & deceptores esse convinceret. Et haec quidem Justino causa martyrii fuit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ τοῦ Γεσί' ἐν ἰδίῳ συγγραμμάτι μνημονεύει μαρτύριον.

Ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ πρὸς τὴν κατὰ αὐτὸν ἀγωγῆν, ἐτέρων πρὸς αὐτὴν μαρτυρησάντων ἐν τῇ περὶ ἐρα αὐτῶν μνημονεύει ἀπολογία. χερσιμίας τῇ ὑποθέσει καὶ ταῦτα ἰσορῶν. γράφει δ' ὡδε. γυνὴ τις σιωπῆς ἀνδρὶ ἀκολασάνοι, ἀκολασαίνουσα καὶ αὐτῇ πρῶτον. ἐπειδὴ δὲ τὰ τῶν Χερσιδιῶν διδάγματα ἔγνω, ἐσωφρονίσθη καὶ τὸν ἀνδρα ὁμοίως σωφρονεῖν πείθειν ἐπειράτο. τὰ διδάγματα ἀναφέρουσα, ἴη τε μέλλουσαν τοῖς ἐσωφρονέως καὶ μὴ λόγον

CAPUT XVII.

De martyribus quorum Justinus in suis libris mentionem facit.

Idem porro Justinus aliorum quoque qui paulo ante ipsum martyrio perfuncti erant, in priore Apologetico mentionem facit his verbis: quae quoniam ad institutum nostrum faciunt, hic apponam: Mulier quaedam, inquit, virum habebat intemperantem. Ipsa quoque prius quidem lascivè admodum se gesserat: sed postquam salutarem Christi doctrinam accepisset, statim modestior facta, viro etiam persuadere studuit, ut castius viveret: Christiana praecipua illi suggest

Huc refer Niciph. c. 33. l. 3.

rens, & ignis aeterni supplicium paratum iis, qui obsecant & sine recta ratione vixissent. Verum ille in eadem semper lascivia perseverans, ea agebat quae uxoris animum penitus ab ipso alienarent. Mulier enim nefas esse existimans, cum eo viro qui contra naturae leges praterq; jus, undecunque vias libidinis exquireret, thori consortio iungi: discedere ab illo constituit. Verum propriaeque mulieris consulentibus ut in conjugio adhuc permaneret, spemq; ei facientibus virum ad meliorem frugem tandem reverturum, consiliis eorum obtemperans mulier, ac sibi ipsa vim faciens, mansit cum viro. Sed postquam vir ipsius Alexandriam profectus, gravioribus adhuc flagitiis sese inquinare nuntiatus est, illa verita ne scelerum atque impietatis particeps fieret, si in conjugio ejusdem permaneret, victulq; & thori consors existeret, misso ei repudio discessit. At bonus ille vir, qui gratulari sibi debuerat, quod uxor sua nihil jam eorum ageret quae prius cum ministris ac mercenariis in vinum atq; omne vitiorum genus effusa licenter perpetrare consueverat; nec solum nihil eorum ageret, verum etiam maritum ab ejusmodi flagitiis abducere studeret, mulierem quae ab eo idcirco discesserat, quod recta suadenti ipse obtemperare nollet, accusavit & Christianam esse detulit. Et illa quidem libello tibi oblato, sacratissime Imperator, postulavit ut prius rei familiaris procurandae atque administrandae tibi facultas daretur, ac deinde rebus domesticis recte constitutis, accusationi responsum se esse pollicita est. Idque tu mulieri permisisti. At maritus, qui tum quidem nihil adversus illam dicere poterat, in Ptolemaum quemdam, qui mulierem Christianae Religionis praecipis imbuerat, impetum suum vertit hoc modo: Centurioni cuidam amico suo persuasit, ut Ptolemaum

A ὄρθε βιβίων ἑσσεῶς ἐν αἰωνίῳ πυελκόλασιν ἀπαγγέλλουσα. ὁ δὲ ταῖς αὐταῖς ἀσελγείαις Ἰππιδίων, ἀλλοτρίαν διὰ τῶν πρᾶξεων ἐπαίτε την γαμελιῶ. ἀσεβείας γνήγη μὴ τὸ λοιπὸν ἢ γυνή, συγκατακλίνεσθαι ἀνδρὶ πῶδα τὸν τῆ φύσεως νόμον καὶ πῶδα τὸ δίκαιον πόρος νόμου ἢς ἐκπατῆρος περὶ ὠμῶν ποιείσθαι, τῆς συγγίνας χαλεπὸν ἦμα ἐβλήθη. καὶ ἐπεὶ ἔξεδυσσάπειτο ὑπὸ τῆ αὐτῆς, ἐπιπροσμένειν συμπελοδοίων, ὡς εἰς ἐλπίδα μεταβολῆς ἡξίωσεν ποιεῖν τὸ ἀνδρὸς, βιαζομένη ἑαυτῶν ἐπιμαρτυρεῖται. B ἐπεὶ δὲ ὁ ταύτης ἀνὴρ εἰς τῶν Ἀλεξάνδρου ἀν πορθεύεις, χαλεπώτερον προέβηεν ἀπαγγέλλει ὅπως μὴ κοινῶς τῆ ἀδικημάτων ἀσεβημάτων γήνηται, μένεσθαι ἐν τῆ συγγίνα, καὶ ὁμοδίαιτῶ καὶ ὁμοκόλλῶ γνωμένη, τὸ λεγόμενον παρ' ἡμῖν ῥεπεδιον δεῖσα, ἐχρησάθη. ὁ δὲ καλὸς καὶ ἀγαθὸς ταύτης ἀνὴρ, δεῖσα τὸν χαίρειν ὅτι ἀπαλαμύει τῶν ὑποπρετῶν τῶν μισοφθῶν ἐν χερσὶν ἐπραγίει, μετὰ χαίρεισθαι καὶ κακία πάσῃ, τῶν μὲν τῶν πρᾶξεων πέπαυτο, καὶ αὐτὸν τὰ αὐτὰ πάσῃ δαμ προέβηεν ἵνα ἐβλέπετο, μὴ βεβλομένη ἀπαλαλείσθαι, κατηγορίαν πεποιήσθαι, λέγων αὐτῶν χριστιανὴν εἶναι. καὶ ἡ μὲν βιβλιδίων σὺν ἀνδοκράτοι ἀναδέδωκε, πρῶτον ἐν συγγρηθῶν αὐτῆ διοικήσασθαι τὰ ἑαυτῆς ἀξίωσα. ἐπεὶ δὲ ἀπολογησάσθαι πρὸς τὴ κατηγορηματικῶν μὲν τῶν πραγμάτων ἀνὴρ ἐνοήσθαι. καὶ συνεχώρησας τῶτο. ὁ δὲ ταύτης πρὸς τὴ ἀνὴρ πρὸς ἐκένω μὲν μὴ δυνάμεισθαι ἰανδὸν ἐπέλεγεν, πρὸς Πτολεμαῖον ἰανδὸν Οὐρέϊκιον ἐκίωσθαι ἐκολάσασθαι, διδάσκαλον ἐκένωσθαι τῶν χριστιανῶν μαθημάτων γνήγη μὴ, ἐστὶν ἀπὸ διὰ τῶν δεῖσθαι. ἐκατόνταρχον εἰς δεσμῶν ἐμβάλοντα ἰανδὸν Πτολεμαῖον, Φίλον αὐτῶν ὑποπρετῶν. ἐπεὶ εὐλαβείσθαι Πτολεμαῖος καὶ ἀντιπρῆσθαι, εἰ αὐτὸ τῶτο μόνον χριστιανὸς ἐστὶ. καὶ τῶν Πτολεμαῖον Φιλαλήθη ἀλλ' ἐκ ἀπάλητον ἐδέξασθαι ὁ δὲ ὑποδοξολογῆσθαι γνήγη μὴ ὄνθαι, ὁμολογήσασθαι ἑαυτὸν εἶναι χριστιανόν, ἐν δεσμῶν γνήγη μὴ ἐκατόνταρχῶν πεποιήκει, καὶ Ἰππιδίων χριστιανόν ἐν τῶν δεσμῶν ἐκολάσασθαι. τῶν ταῖον ὅτε Ἰππιδίων Οὐρέϊκιον ἦλθεν ὁ ἀνδρὶ πρὸς ὁμοίως αὐτὸ τῶτο μόνον ἐξήτασθαι εἰ εἰ χριστιανός, καὶ πάλιν τὰ καλὰ ἑαυτῶν συνεπείσθαι μὲν δὲ διὰ τὴν ἀπὸ τῶν Χειρῶν διδάσθαι

τὸ διδασκαλίον τῆς θείας ἀρετῆς ὡμολόγη-
 σεν, ὁ γὰρ δυνάμενος ὅτι οὐκ εἶναι, ἢ καλεσθῆναι
 τὸ πρᾶγμα, ὅς ἐστιν ἡ ἐξαρτος γίνεται. ἢ ἑαυτὸν ἀ-
 νάξιον ἐπιστάμενος, ἢ ἀλλότριον τῶν πράγμα-
 τος, τὴν ὁμολογίαν φεύγει. ὡν ἕδεν πρόξενι
 τῶ ἀληθινῶ χριστιανῶ, ἢ τῶ Οὐρβικίῳ κελεύ-
 σαντος αὐτὸν ἀπαχθῆναι, Λέκιος τις ἢ ἀν-
 τὸς ὡν χριστιανός, ὁρῶν τὴν ἀλόγως ἔτους ἡρο-
 μέην κρίσιν, πρὸς τὸν Οὐρβικίον ἔφη, τίς ἢ
 αἰτία τῶ μήτε μοιχόν, μήτε πορνόν, μήτε ἀν-
 δροφόνον, μήτε λωποδύτην, μήτε ἀρπαγα-
 μήτε ἀπλῶς ἀδίκημά, ἢ πράξαντα ἐλεγχό-
 μενον, ὀνόματι ὃ χριστιανῶ προσωνυμίαν ὁ-
 μολογῶντα τὸν ἀνθρώπον τῆτον ἐκολάσω; ἢ
 πρὶς πόντα εὐσεβεί αὐτοκράτορι, ἕδεν φιλοσό-
 φῳ Καίσαρ ὁ παιδί, ἕδεν ἱερεῶ συκλήτω
 κρείνεις ὁ Οὐρβικίῳ, καὶ ὅς ἕδεν ἄλλο δῖο κρι-
 νάμῳ, καὶ πρὸς τὸν Λέκιον ἔφη, δοκεῖς μοι
 καὶ συ εἶναι τοῖς τῶ, καὶ τῶ Λέκιῳ φήσας ἵσως
 μάστιγα, πάλιν ἢ αὐτὸν ἀπαχθῆναι ἐκέλευ-
 σεν. ὁ ὃ χάρις εἰδέναι ὡμολόγη, πονηρῶν γὰρ
 δεσποτῶν τῶ τοιαύτων ἀπὸ ἀλλοτρίων ἐπέπεσε, ἢ
 ἀδῶ ἀγαθὸν πατέρα καὶ βασιλέα τὸν Θεόν
 παρεύεθε, καὶ ἄλλῳ ὃ πρὶς τῶ ἐπελθῶν, κολ-
 λαθῆναι ἀποσεμνήθη. τῶτοις ὁ ἱερεῶς εἰκό-
 τως καὶ ἀκολούθως ἀς προσεμνημονεύσαμεν
 ἀπὸ Φωνᾶς ἐπάγει λέγων, καὶ γὰρ ὄντως πρὸς
 δοκῶ ἰσὸς ἴσῳ τῶ ὀνομασμένων ἀπὸ
 λυθῆναι, ἢ τὰ λοιπὰ.

A esse intelligeret, illam caelestis ac divi-
 nae virtutis institutionem iterum con-
 fessus est. Qui enim negat se esse Chri-
 stianum, vel idcirco negat quod reli-
 gionem illam improbet, vel certe eo
 quod se indignum & alienum ab ejus
 instituto esse cognoscit. Quorum neu-
 trum cadere potest in eum qui verè
 Christianus sit. Cum verò Urbicius Pto-
 lemæum ad supplicium duci iussisset,
 Lucius quidam qui & ipse Christianus
 erat, adeo injustam audiens sententiam,
 sic Urbicium allocutus est: Quid cau-
 sa est, inquit, ut hominem neque ad-
 ulterii, neque stupri convictum, nec
 B homicidam, nec furem, nec raptorem:
 nec ullius denique sceleris reum, no-
 minis duntaxat Christiani vocabulum
 confitentem condemnaveris? Hujus-
 modi forma iudicii non convenit tem-
 poribus Imperatoris Pii, nec Philoso-
 phi Caesaris filii, nec Senatui Romano.
 Tum Urbicius nullo alio responso ho-
 minem dignatus, sic eum alloquitur:
 Tu quoque, inquit, Christianus esse
 mihi videris. Cumque Lucius ita esse
 respondisset, iussus est eidem ad suppli-
 cium duci. Statimque magnam se gra-
 tiam Urbicio debere professus est, quip-
 pe qui huiusmodi malis dominis libera-
 tus, ut aiebat, ad optimum Patrem Re-
 gemque esset migraturus. Sed & ter-
 tius quidam cum accessisset, eodem
 supplicio condemnatus est. Deinde Ju-
 stinus aptè & consequenter ea verba
 subjungit quæ superius memoravimus:
 Ego etiam, inquit, exspecto dum ab
 aliquo eorum qui Philosophi appellantur,
 infidiis appetar, & cetera.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Τίτις τις ἡμᾶς ἔλαβεν ἢ ἱερεῶν λόγων.

CAPUT XVIII.

Quinam ad nos pervenerint Iustini libri.

Πλείστα δὲ ἔστιν καταλέγουται ἡμῖν
 πεπαιδευμένης διανοίας καὶ ἀεὶ τὰ
 θεῖα ἐσπεύσαντες ὑπομνήματα, πάσης
 ἀφελείας ἐμπλεῖ, ἐφ' ἃ τὰς φιλομα-
 θεῖς ἀναπέμψαντες, τὰ εἰς ἡμετέραν γνώ-
 σιν ἐλθόντα χρησίμως ἀδωσθησὶν ἡμῶν.
 ὁ μὲν τις ἐστὶν ἀπὸ λόγου πρὸς Ἀντωνίνον
 τὸν εὐσεβῆ προσαγορευθέντα καὶ τὰς τού-
 του παίδας τῶ τε Ρωμαίων σύγκλητον
 προσφωνητικῶς, ὑπὲρ τῶν κατ' ἡμᾶς δο-
 ματῶν ὁ ὃ δευτέραν ἀδείχων ὑπὲρ
 τῆς ἡμετέρας πίστεως ἀπολογία, ἢ πε-
 ποίηται πρὸς τὸν τῶ δεδηλωμένου αὐτο-

Hic porro vir plurima ingenii sui
 doctrinaeque & intenti in res di-
 D vinas studii monumenta nobis reli-
 quit, plena multiplicis utilitatis. Ex
 quibus ea quæ ad notitiam nostram
 pervenerunt, titulis suis designasse
 contenti, discendi studiosos ad illa
 rejiciemus. Primum igitur locum in-
 ter ejus libros obtinet oratio ad An-
 toninum cognomento Pium, & ad e-
 jus liberos Senatūque Romanum pro
 religione nostra conscripta. Alterave-
 ro ejusdem oratio defensionem simili-
 ter fidei nostræ continens, Antonino
 Vero nuncupata est, Imperatoris su-
 pradicti successori & cognomini, cujus

Huc refer
Niciph.
c. 6. l. 4.